

**Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Полтавський юридичний інститут
Кафедра конституційного, адміністративного,
екологічного та трудового права**

Методичні вказівки до самостійної та індивідуальної роботи студентів
із навчальної дисципліни
«ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Освітня програма/спеціалізація – «Право»

Статус дисципліни – вибіркова

Методичні вказівки до самостійної та індивідуальної роботи студентів із навчальної дисципліни «Правове регулювання екологічної безпеки» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» освітньої програми «Право» Полтавського юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Полтава: Полтавський юрид. ін.-т Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019. 13 с.

Розробник:

Троцька Марина Василівна, доцент кафедри конституційного,
адміністративного, екологічного та трудового права,
кандидат юридичних наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри конституційного, адміністративного,
екологічного та трудового права (протокол № 1 від 30 серпня 2019 р.)

Дата оновлення – 28 серпня 2020 рік
(протокол № 1 засідання кафедри конституційного, адміністративного,
екологічного та трудового права від 28 серпня 2020 року)

Завідувач кафедри _____ В. М. Божко

ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Індивідуальна робота студента є складовою навчального процесу, основним засобом опанування навчального матеріалу в позааудиторний час. Мета індивідуальної роботи з навчальної дисципліни «Правове регулювання екологічної безпеки» – самостійне вивчення частини матеріалу навчальної програми, систематизація, закріплення, поглиблення та практичне застосування одержаних студентом теоретичних і прикладних знань про особливості права екологічної безпеки та його здійснення; повноважень органів загальної та спеціальної компетенції у сфері забезпечення екологічної безпеки; застосування набутих теоретичних знань та сформованих практичних навичок щодо реалізації вимог екологічної безпеки у процесі здійснення господарської та інших видів діяльності; реалізації юридичної відповідальності за правопорушення у сфері забезпечення екологічної безпеки, а також розвиток навичок самостійної роботи студента навчального, науково-дослідницького та практичного характеру.

Індивідуальна робота студентів з навчальної дисципліни «Правове регулювання екологічної безпеки» може здійснюватися у формі:

1. наукової статті;
2. наукової доповіді;
3. тез наукової доповіді на конференції;
4. огляд судової практики;
5. есе за вузькоспеціальною проблематикою та його подальшою презентацією на практичному занятті;
6. анотації прочитаної додаткової літератури з курсу, у т.ч. іноземної;
7. термінологічного словника.

Вибір студентом виду індивідуальної роботи узгоджується на початку навчального семестру з викладачем, який здійснює організацію, контроль та оцінку якості її виконання.

Виконана в паперовому вигляді індивідуальна робота подається на кафедру для оцінювання не пізніше ніж за два тижні до екзамену. Можливий захист роботи – коротка усна її презентація на практичному занятті. Максимальна оцінка – 8 балів.

Оформлення роботи має бути наступним:

- а) перша сторінка є титульною, не нумерується і не входить у загальну кількість сторінок;
- б) текст друкується з одного боку стандартного аркуша через 1,5 інтервали з полями не менше 3 см зліва, 1,5 см справа, 2 см зверху і знизу;
- в) посилання на авторів робіт, що цитуються, указуються в тексті у квадратних дужках, наприклад [1, с. 3], де перша цифра означає порядковий номер джерела зі списку використаної літератури, друга – сторінку;
- г) список літератури, яка вивчається й цитується, складається в алфавітному порядку;

д) на останній сторінці списку літератури автор ставить дату і свій підпис;

е) робота має бути написана грамотно, літературною мовою та ретельно вчитаною.

Будь-яка з позитивно оцінених робіт може бути використана в подальшому під час опрацювання лекційного матеріалу, підготовки до практичних занять чи складання іспиту.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ЗАВДАННЯ ДО ОКРЕМИХ ВИДІВ ІНДИВІДУАЛЬНИХ РОБІТ

Анотування прочитаної додаткової літератури

Анотування прочитаної додаткової літератури є видом індивідуальної роботи студента, яка потребує ознайомлення з текстом додаткової літератури в сфері правового регулювання екологічної безпеки, його ретельного та ґрунтовного аналізу. Складання анотації – це процес аналітичного опрацювання інформації, метою якого є підготовка узагальненої характеристики літературного джерела, що розкриває його логічну структуру та зміст. Анотація є стислою характеристикою змісту монографії, наукової статті, інших матеріалів з формуванням власних узагальнень та висновків щодо предмета дослідження анотованого джерела.

Анотування додаткової літератури має здійснюватися за обраною студентом темою, перелік яких надається кафедрою. Студент самостійно добирає літературні джерела у кількості, як правило, не менше п'яти наукових статей або однієї наукової монографії. Матеріал для анотування має бути погоджений з викладачем.

Даний вид індивідуальної роботи оформлюється письмово і містить наступні елементи: титульний лист, план, вступ, основну частину, висновок, список використаних джерел.

У вступі має міститися обґрунтування обраної студентом теми анотування. Основна частина включає анотації прочитаної студентом літератури, що складаються з двох частин: бібліографічного опису і власне тексту. Анотація повинна надавати узагальнене уявлення про зміст опрацьованих джерел. У висновках слід зазначити практичне та науково-теоретичне значення анотованих джерел, а також власну думку щодо тих проблем, яким присвячені опрацьовані літературні джерела. Список використаних джерел повинен містити як анотовані джерела, так і ті джерела, які використовувалися студентом для обґрунтування своєї позиції. Загальний обсяг роботи становить до 17 сторінок.

Список тем для анотування та додаткової літератури

1. Екологічна безпека як елемент національної безпеки.
2. Конституційні засади екологічної безпеки.

3. Поняття екологічного ризику та його види.
4. Міжнародно-правові аспекти екологічної безпеки.
5. Правове регулювання забезпечення екологічної безпеки при здійсненні містобудівної діяльності.
6. Правові засади екологічної безпеки життєдіяльності населення.
7. Особливості правового регулювання захисту населення і територій від надзвичайних екологічних ситуацій.
8. Поняття та види правопорушень в сфері забезпечення екологічної безпеки.
9. Цивільно-правова відповідальність за порушення вимог забезпечення екологічної безпеки.
10. Дисциплінарна відповідальність за порушення вимог екологічної безпеки.
11. Дотримання вимог екологічної безпеки в процесі реалізації господарської діяльності.
12. Правове регулювання екологічної безпеки у сільському господарстві.
13. Поняття та класифікація об'єктів підвищеної небезпеки.
14. Правові аспекти екологічного ризику в діяльності Збройних Сил України
15. Правове регулювання заходів із підвищення рівня екологічної безпеки на транспорті.
16. Дотримання вимог екологічної безпеки при застосуванні пестицидів та агрохімікатів.
17. Забезпечення екологічної безпеки природних ресурсів від хімічного забруднення.
18. Організаційно-правові заходи попередження негативного впливу хімічних речовин.
19. Фізичні фактори негативного впливу на здоров'я людини та довкілля.
20. Формування гранично допустимих рівнів шуму та вібрації.
21. Нормування гранично допустимих рівнів електромагнітних та інших шкідливих випромінювань.
22. Основні принципи та шляхи забезпечення радіаційної безпеки.
23. Правовий режим санітарно-захисних зон навколо ядерних об'єктів.
24. Поняття та класифікація джерел іонізуючого випромінювання.
25. Правові засади здійснення генетично-інженерної діяльності.
26. Правове регулювання впровадження біотехнологій.
27. Організаційно-правові заходи забезпечення санітарно-епідеміологічного благополуччя населення.
28. Правове регулювання поводження з відходами.
29. Організаційно-правові заходи попередження негативного впливу хімічних речовин.
30. Правове регулювання поводження з озоноруйнуючими речовинами.

Складання термінологічного словника

Складання термінологічного словника є видом індивідуальної роботи студента, що включає збір та систематизацію визначень термінів за обраною студентом темою. У словнику зазначаються доктринальні та нормативні

визначення термінології в сфері правового регулювання екологічної безпеки з обов'язковим посиланням на відповідні науково-теоретичні та нормативно-правові джерела. Мають бути наведені приклади застосування термінології та розкрито зміст понять, що позначаються відповідними термінами. Особливу увагу слід приділити проблемі узгодженості термінології, що міститься в різних законодавчих актах.

Структурно даний вид індивідуальної роботи включає вступ, виклад основного матеріалу, висновки та список використаних джерел. У вступі має бути наведена загальна характеристика термінології за обраною студентом темою. Основний матеріал викладається у вигляді словникових статей. Обов'язковими є посилання на джерела, що містять вказані у словниковій статті визначення. Висновки становлять узагальнений результат аналізу термінології з обраної теми з точки зору її розробленості, нормативно-правової визначеності та узгодженості. У списку джерел слід вказати всі використані при складанні словника джерела нормативно-правового, правозастосовного, інтерпретаційного, теоретичного характеру.

Список рекомендованих для складання термінологічного словника тем та ключові поняття

1. Право екологічної безпеки та його реалізація.

1) безпека; 2) екологічна безпека; 3) види екологічної безпеки; 4) право екологічної безпеки; 5) об'єкти екологічної безпеки; 6) суб'єкти забезпечення екологічної безпеки; 7) забезпечення екологічної безпеки; 8) правове забезпечення екологічної безпеки; 9) екологічний ризик; 10) загрози екологічній безпеці.

2. Принципи правового забезпечення вимог екологічної безпеки.

1) принципи; 2) принципи правового забезпечення екологічної безпеки; 3) принцип попередження виникнення екологічної небезпеки; 4) принцип платності за здійснення природокористування; 5) принцип компенсації екологічної шкоди; 6) принцип вільного доступу до екологічної інформації; 7) принцип участі всіх зацікавлених суб'єктів у підготовці, обговоренні, прийнятті і реалізації рішень у сфері забезпечення екологічної безпеки; 8) принцип міжнародного співробітництва у сфері екологічної безпеки; 9) критерії класифікації принципів правового забезпечення екологічної безпеки; 10) класифікація принципів правового забезпечення екологічної безпеки.

3. Публічно-правове забезпечення екологічної безпеки.

1) організаційно-правові засади забезпечення екологічної безпеки; 2) органи загальної компетенції у сфері забезпечення екологічної безпеки; 3) органи спеціальної компетенції у сфері забезпечення екологічної безпеки; 4) виробниче управління у сфері забезпечення екологічної безпеки; 5) державний реєстр потенційно небезпечних об'єктів; 6) моніторинг у сфері забезпечення екологічної безпеки; 7) екологічний аудит; 8) контроль за здійсненням екологічно небезпечної діяльності; 9) стандарти екологічної безпеки; 10) ліцензування екологічно небезпечної діяльності.

4. Правове забезпечення екологічної безпеки в населених пунктах.

1) правове регулювання екологічної безпеки населення; 2) право громадян на екологічну безпеку; 3) шкода довкіллю; 4) шкода здоров'ю; 5) захист права на екологічну безпеку; 6) принципи захисту населення і територій від надзвичайних екологічних ситуацій; 7) потерпілі від надзвичайної екологічної ситуації; 8) постраждали від надзвичайної екологічної ситуації; 9) учасники ліквідації наслідків надзвичайної екологічної ситуації; 10) екологічна безпека територій.

5. Правове забезпечення екологічної безпеки рекреаційних територій і курортів.

1) курорт; 2) види курортів; 3) курортна зона; 4) лікувально-оздоровча місцевість; 5) округ санітарної охорони; 6) зона суворого режиму округу санітарної охорони; 7) зона обмежень округу санітарної охорони; 8) зона спостережень округу санітарної охорони; 9) рекреаційна зона; 10) мета санітарної охорони курортів.

6. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій.

1) зона надзвичайної екологічної ситуації; 2) надзвичайна екологічна ситуація; 3) негативні зміни в навколишньому природному середовищі; 4) класифікація надзвичайних екологічних ситуацій; 5) надзвичайна екологічна ситуація техногенного характеру; 6) надзвичайна екологічна ситуація природного характеру; 7) захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного характеру; 8) захист населення і територій від надзвичайних ситуацій природного характеру; 9) заходи у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного характеру; 10) заходи у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій природного характеру.

7. Правовий режим надзвичайного стану, оголошеного у зв'язку з надзвичайною екологічною ситуацією.

1) правовий режим зони надзвичайної екологічної ситуації; 2) підстави для оголошення окремої місцевості зоною надзвичайної екологічної ситуації; 3) зона можливого ураження; 4) катастрофа; 5) аварія; 6) надзвичайний стан; 7) мета введення надзвичайного стану; 8) порядок введення надзвичайного стану; 9) строк дії надзвичайного стану; 10) скасування надзвичайного стану.

8. Правовий статус осіб, які постраждали внаслідок дії надзвичайних екологічних ситуацій.

1) правовий статус; 2) правовий статус особи; 3) потерпілі від надзвичайної екологічної ситуації; 4) постраждали від надзвичайної екологічної ситуації; 5) учасники ліквідації наслідків надзвичайної екологічної ситуації; 6) надзвичайна ситуація; 7) зона надзвичайної екологічної ситуації; 8) надзвичайна екологічна ситуація; 9) право на соціальний захист; 10) відшкодування шкоди особам, які постраждали від надзвичайної екологічної ситуації.

9. Поняття і види правопорушень у сфері екологічної безпеки.

1) правопорушення у сфері екологічної безпеки; 2) порушення прав громадян на екологічно безпечне навколишнє природне середовище; 3) порушення

норм екологічної безпеки; 4) порушення екологічних вимог при проектуванні, розміщенні, будівництві, реконструкції, введенні в дію, експлуатації та ліквідації підприємств, споруд, пересувних засобів та інших об'єктів; 5) допущення наднормативних, аварійних, залпових викидів і скидів забруднюючих речовин та інших шкідливих впливів на навколишнє природне середовище; 6) невжиття заходів щодо попередження та ліквідації екологічних наслідків аварій та іншого шкідливого впливу на навколишнє природне середовище; 7) порушення природоохоронних вимог при зберіганні, транспортуванні, використанні, знешкодженні та захороненні хімічних засобів захисту рослин, мінеральних добрив; 8) порушення природоохоронних вимог при зберіганні, транспортуванні, використанні, знешкодженні та захороненні токсичних радіоактивних речовин; 9) порушення природоохоронних вимог при зберіганні, транспортуванні, використанні, знешкодженні та захороненні відходів; 10) порушенні природоохоронних вимог під час провадження діяльності, пов'язаної з поводженням з генетично модифікованими організмами.

10. Юридична відповідальність за порушення вимог законодавства про екологічну безпеку.

1) поняття юридичної відповідальності за порушення законодавства про екологічну безпеку; 2) види юридичної відповідальності за порушення законодавства про екологічну безпеку; 3) адміністративна відповідальність за порушення законодавства про екологічну безпеку; 4) цивільно-правова відповідальність за порушення законодавства про екологічну безпеку; 5) об'єкт підвищеної небезпеки; 6) відшкодування шкоди, спричиненої навколишньому природному середовищу; 7) відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря; 8) відшкодування моральної шкоди у випадку порушення екологічних прав громадян; 9) кримінальна відповідальність за порушення законодавства про екологічну безпеку; 10) дисциплінарна відповідальність за порушення законодавства про екологічну безпеку.

11. Забезпечення вимог екологічної безпеки у сільському господарстві та при використанні земель.

1) вимоги екологічної безпеки; 2) сільське господарство; 3) вимоги екологічної безпеки у сільському господарстві; 4) екологізація сільськогосподарського виробництва; 5) екологічна безпека сільськогосподарської продукції; 6) вимоги екологічної безпеки при використанні земель; 7) пріоритет вимог екологічної безпеки у використанні землі; 8) стандартизація в галузі охорони земель; 9) нормативи в галузі охорони земель та відтворення родючості ґрунтів; 10) вимоги екологічної безпеки при проведенні меліорації земель.

12. Забезпечення вимог екологічної безпеки в діяльності Збройних Сил України.

1) Збройні Сили України; 2) екологічна безпека в діяльності Збройних Сил України; 3) забезпечення екологічної безпеки в діяльності Збройних Сил України; 4) воєнний стан; 5) засоби впливу на природне середовище; 6)

екологічний ризик в діяльності Збройних Сил України; 7) класифікація екологічних ризиків у діяльності Збройних Сил України; 8) хімічна зброя; 9) токсичний хімікат; 10) стара хімічна зброя.

13. *Забезпечення вимог екологічної безпеки при експлуатації транспортних засобів.*

1) транспортний засіб; 2) види впливу транспортного комплексу на навколишнє природне середовище; 3) класифікація впливів транспорту на навколишнє природне середовище; 4) заходи зменшення негативного впливу транспортного комплексу на навколишнє природне середовище; 5) основні забруднювачі на транспорті; 6) отруйні забруднюючі речовини, що надходять в навколишнє середовище від пересувних джерел; 7) класифікація отруйних забруднюючих речовин, що надходять в навколишнє середовище від пересувних джерел; 8) шумовий вплив транспорту; 9) фактори, що впливають на рівень транспортного шуму; 10) екологічні наслідки аварій на транспорті.

14. *Забезпечення вимог екологічної безпеки при розміщенні, проектуванні, будівництві, реконструкції, введенні в дію та експлуатації підприємств, споруд та інших об'єктів.*

1) безпечність промислового підприємства; 2) оцінка впливу на довкілля; 3) об'єкт підвищеної небезпеки; 4) суб'єкт господарської діяльності; 5) небезпечна речовина; 6) ідентифікація об'єктів підвищеної небезпеки; 7) технічне обстеження; 8) екологічна паспортизація; 9) екологічний аудит; 10) екологічне страхування.

15. *Правова характеристика небезпечних хімічних речовин, їх класифікація.*

1) небезпечна речовина; 2) класи небезпечних речовин; 3) хімічна речовина; 4) хімічне забруднення; 5) класифікація небезпечних хімічних речовин; 6) токсичний хімікат; 7) мінеральні добрива; 8) види мінеральних добрив; 9) завдання законодавства в сфері поводження з хімічними речовинами; 10) гранично допустима концентрація хімічних речовин.

16. *Особливості забезпечення екологічної безпеки ґрунтів при застосуванні пестицидів і агрохімікатів.*

1) засоби захисту рослин; 2) методи захисту рослин; 3) регламенти зберігання, транспортування, застосування та торгівлі засобами захисту рослин; 4) принципами державної політики у сфері захисту рослин; 5) основні вимоги щодо захисту рослин; 6) пестециди; 7) агрохімікати; 8) принципи державної політики у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами; 9) технічні засоби застосування пестицидів і агрохімікатів; 10) фальсифіковані пестициди і агрохімікати.

17. *Види шкідливих фізичних чинників та їх вплив на здоров'я людини і довкілля.*

1) небезпечний чинник; 2) небезпечний фактор; 3) фізичні фактори; 4) негативний фізичний вплив; 5) неіонізуючі випромінювання; 6) електромагнітні поля; 7) електромагнітне випромінювання; 8) іонізуючі

випромінювання; 9) джерело іонізуючого випромінювання; 10) шум як фізичний фактор.

18. *Нормування гранично допустимих рівнів шуму, вібрації, електромагнітних та інших шкідливих випромінювань.*

1) завдання нормування в галузі охорони навколишнього природного середовища; 2) екологічні нормативи; 3) нормативи гранично допустимого впливу фізичних факторів; 4) санітарні норми виробничого шуму; 5) санітарні норми ультразвуку; 6) санітарні норми інфразвуку; 7) державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів; 8) державні санітарні норми виробничої загальної та локальної вібрації; 9) державні санітарні норми і правила при роботі з джерелами електромагнітних полів; 10) правові заходи із забезпечення дотримання нормативів допустимих рівнів впливу шкідливих фізичних чинників.

19. *Поняття й основні засади ядерної та радіаційної безпеки.*

1) радіаційна безпека; 2) опромінення; 3) опромінення населення; 4) медичне опромінення; 5) опромінення професійне; 6) ядерна безпека; 7) ядерний матеріал; 8) радіаційний захист; 9) принципи забезпечення радіаційної безпеки; 10) радіоактивна речовина.

20. *Загальні екологічні вимоги поводження з ядерними матеріалами і радіоактивними відходами.*

1) ядерний матеріал; 2) принципи державної політики у сфері використання ядерної енергії та радіаційного захисту; 3) радіоактивний матеріал; 4) право на захист від впливу іонізуючого випромінювання; 5) радіоактивні відходи; 6) виробники радіоактивних відходів; 7) поводження з радіоактивними відходами; 8) радіаційна безпека під час поводження з радіоактивними відходами; 9) Державний реєстр радіоактивних відходів; 10) фізичний захист під час поводження з радіоактивними відходами.

21. *Правове забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення.*

1) санітарне та епідемічне благополуччя населення; 2) санітарно-епідемічна ситуація; 3) середовище життєдіяльності людини; 4) фактори середовища життєдіяльності; 5) шкідливий вплив на здоров'я людини; 6) санітарно-епідеміологічний норматив; 7) вимоги безпеки для здоров'я і життя людини; 8) санітарні та протиепідемічні (профілактичні) заходи; 9) ризик; 10) управління ризиком.

22. *Правове регулювання генно-інженерної діяльності*

1) біологічна безпека; 2) генетична безпека; 3) генетично модифікований організм; 4) продукція, отримана з використанням ГМО; 5) принципи державної політики в галузі генетично-інженерної діяльності та поводження з ГМО; 6) генетично-інженерна діяльність; 7) вивільнення ГМО у навколишнє середовище; 8) державна реєстрація ГМО; 9) Державний реєстр ГМО; 10) клонування людини.

23. *Екологічні вимоги до переселення, акліматизації та схрещування об'єктів тваринного світу.*

1) охорона об'єктів тваринного світу; 2) об'єкти тваринного світу; 3) дикі тварини; 4) переселення; 5) переселення диких тварин; 6) акліматизація; 7) акліматизація диких тварин; 8) схрещування; 9) схрещування диких тварин; 10) охорона тваринного світу від шкідливого впливу продуктів біотехнології.

24. Екологічні вимоги до інтродукції та акліматизації об'єктів рослинного світу.

1) рослинний світ; 2) охорона об'єктів рослинного світу; 3) об'єкти рослинного світу; 4) інтродукція; 5) інтродукція рослин; 6) методи інтродукції рослин; 7) акліматизація; 8) акліматизація рослин; 9) методи акліматизації рослин; 10) самовільне проведення інтродукції та акліматизації дикорослих видів рослин.

25. Забезпечення вимог екологічної безпеки в процесі охорони водних об'єктів, атмосферного повітря, ґрунтів від шкідливого впливу.

1) водний об'єкт; 2) нормативи екологічної безпеки водокористування; 3) атмосферне повітря; 4) нормативи екологічної безпеки атмосферного повітря; 5) норматив вмісту забруднюючої речовини у відпрацьованих газах та впливу фізичних факторів пересувного джерела; 6) норматив гранично допустимого викиду забруднюючої речовини стаціонарного джерела; 7) технологічний норматив допустимого викиду забруднюючої речовини; 8) норматив якості атмосферного повітря; 9) норматив гранично допустимого впливу фізичних та біологічних факторів стаціонарних джерел; 10) нормативи в галузі охорони земель та відтворення родючості ґрунтів.

26. Законодавче визначення поняття та видів відходів.

1) відходи; 2) види відходів; 3) небезпечні відходи; 4) побутові відходи; 5) тверді відходи; 6) рідкі відходи; 7) радіоактивні відходи; 8) ядерні відходи; 9) відходи як вторинна сировина; 10) Державний класифікатор відходів.

27. Вимоги екологічної безпеки при встановленні правового режиму поводження з відходами.

1) поводження з відходами; 2) збирання відходів; 3) зберігання відходів; 4) оброблення (перероблення) відходів; 5) перевезення відходів; 6) транскордонне перевезення відходів; 7) утилізація відходів; 8) видалення відходів; 9) знешкодження відходів; 10) захоронення відходів.

28. Особливості правового режиму поводження з побутовими відходами.

1) великогабаритні відходи; 2) небезпечні відходи у складі побутових відходів; 3) ремонтні відходи; 4) зона розвантаження побутових відходів; 5) об'єкт зі спалювання побутових відходів; 6) об'єкт перевантаження побутових відходів; 7) об'єкт перероблення органічної складової, що є у складі побутових відходів; 8) об'єкт сортування побутових відходів; 9) приймання побутових відходів; 10) установка побічного спалювання побутових відходів.

29. Поняття, види та правовий режим поводження з небезпечними відходами.

1) відходи; 2) небезпечні відходи; 3) види небезпечних відходів; 4) екологічно обґрунтоване поводження; 5) санкціоновані об'єкти для утилізації/видалення; 6) поводження з небезпечними відходами; 7) імпорт

небезпечних відходів; 8) транзит небезпечних відходів; 9) експорт небезпечних відходів; 10) реімпорт небезпечних відходів.

30. Правове регулювання поводження з речовинами озоноруйнуючими і такими, які здійснюють вплив на клімат.

1) озоновий шар; 2) озоноруйнуюча речовина; 3) несприятливий вплив; 4) альтернативні речовини; 5) альтернативні технології або устаткування; 6) клімат; 7) несприятливі наслідки зміни клімату; 8) зміна клімату; 9) викиди; 10) парникові гази.

Написання есе та його презентація на практичному занятті

Есе – індивідуальна робота студента, присвячена одному вузькоспеціальному проблемному питанню в сфері правового регулювання екологічної безпеки, що відзначається вільним, виразно індивідуалізованим аналізом проблеми, оригінальністю суджень та вишуканістю форми. Як вид індивідуальної роботи есе передбачає творчий аналіз проблеми, вміння професійно сформулювати гіпотезу та довести спроможність чи неспроможність її практичного існування, здатність до оригінального, самостійного, аргументованого наукового дослідження.

Особливість есе – стислість, лаконічність викладу матеріалу за запропонованою темою. В есе має міститися виключно авторська позиція, яка ґрунтується на глибокому вивченні та аналізі науково-теоретичного і нормативного матеріалу за визначеною проблематикою.

Есе оформляється у вигляді письмової роботи в обсязі 6-7 сторінок, складається з викладу основного матеріалу та списку джерел. На початку викладу основного матеріалу студент має обґрунтувати вибір теми есе з точки зору її актуальності та важливості, а наприкінці роботи сформулювати власний висновок на підставі проведеного аналізу відповідної проблеми. У списку джерел мають бути вказані нормативно-правові, навчально-методичні та науково-теоретичні джерела, вивчення та аналіз яких слугували підґрунтям для написання роботи. Посилання у викладі основного матеріалу на використані джерела не є обов'язковими, а надаються за необхідністю, у разі використання таких джерел для обґрунтування студентом своєї авторської позиції.

Список тем, рекомендованих для написання есе

1. Сутність та зміст права громадян на екологічну безпеку.
2. Форми захисту права громадян на екологічну безпеку.
3. Особливість правового забезпечення екологічної безпеки в населених пунктах.
4. Особливість правового забезпечення екологічної безпеки на рекреаційних територіях та курортах.
5. Особливість правового режиму зони надзвичайної екологічної ситуації.
6. Екологічна безпека промислових підприємств.

7. Основні засади виробничого контролю за додержанням вимог екологічної безпеки на промислових підприємствах.
8. Поняття та особливості реалізації екологічного аудиту.
9. Поняття та види забруднення навколишнього природного середовища.
10. Правове регулювання поводження з пестицидами та агрохімікатами.
11. Правове поняття відходів та їх основні ознаки.
12. Класифікація відходів за законодавством України.
13. Основні стадії поводження з відходами в Україні.
14. Обов'язки суб'єктів господарювання у сфері поводження з відходами.
15. Особливості поводження з радіоактивними відходами.
16. Поняття негативного шкідливого фізичного впливу та його ознаки.
17. Особливості забезпечення вимог екологічної безпеки від негативного впливу фізичних чинників при здійсненні містобудівної діяльності.
18. Вимоги екологічної безпеки від негативного впливу фізичних чинників при використанні станцій стільникового зв'язку.
19. Нормування як спосіб правової охорони навколишнього природного середовища від шкідливих впливів фізичних чинників.
20. Організаційно-правові заходи з охорони навколишнього природного середовища від негативного впливу фізичних чинників.
21. Правові заходи у сфері забезпечення екологічної безпеки транспортних та інших пересувних засобів та установок.
22. Поняття ядерної та радіаційної безпеки.
23. Принципи забезпечення радіаційної безпеки.
24. Організаційно-правові заходи забезпечення ядерної та радіаційної безпеки.
25. Поняття генетичної та радіаційної безпеки.
26. Поняття генетично модифікованого організму.
27. Основні заходи в сфері правового регулювання поводження з генетично модифікованими організмами.
28. Основні засади міжнародного співробітництва у сфері забезпечення біологічної безпеки.
29. Екологічна безпека в діяльності Збройних Сил України.
30. Види юридичної відповідальності в сфері забезпечення екологічної безпеки.